

LISTY
GENEALOGICKÉ A HERALDICKE
SPOLEČNOSTI V PRAZE

ACTA
GENEALOGICA AC HERALDICA

Číslo 8

Červenec 1970

ZPRÁVY ZE SPRÁVNÍHO VÝBORU GHSP.

■■■ Sdělujeme našim novým členům, že jsou chybějící loňská čísla našich
 ■■■ GH - Listů opět na skladě, a že si je proto mohou objednat za 24,-
 ■■■ Kčs.

Letošní druhý tématický zájezd členů GHSP v sobotu dne 26. září bude finančně značně nákladný, zato však povede do míst v turisticky odlehých oblastech. Účastníci pojedou autobusem přes Vlašim a Pelhřimov na Telecko, kde si nejdříve prohlédnou erbovní síň v čarokrásném renesančním lovcím zámku Roštajně. Po prohlídce Telče a místního státního zámku budou následovat návštěvy dvou jedinečných sakrálních památek Moravy, klášterních kostelů v Nové Říši a v Třebíči. Cestou přes Polnou a Přibyslav s Žižkovým polem bude okruh 360 km uzavřen. Cena zájezdu včetně vstupného do zámku činí 65,- Kčs. Na zájezd nebudu vydány zvláštní povolenky a počet míst je omezen, zájemcům se proto doporučuje, aby se přihlásili co nejdříve.

Redakce GH - Listů hledá pomocníky z řad pražských členů k následujícím výpomocem:

1/ přelevování případných překlepů čistopisů textu před fotografováním

2/ přepřeprava hotového tisku z tiskárny ke kompletizátorovi sešitů.

Samozřejmě, že uvítáme pomoc členů, kteří nám mohou zprostředkovat placenou úplnou výrobu čistopisů článeků na strojích s vyšlechtěnými typy /event.i varytiper/ Přihlaste se brzo.

Jak je vidět z vydaných posledních čísel našich GH - Listů, využíváme plně plochu papíru, kam umístíme cca 2,4 x více doklepů než při normálním psaní, aniž by při zmenšení na formát A5 byla ztráta na čitelnosti.

Je nám tím umožněno dát letos našim čtenářům minimálně 156 textových stran Listů, což reprezentuje přibližně 18,0 AA. Tedy víc než běžná kniha.

Archiv NÁRODNÍHO MUZEA přesídlil ze svého dosavadního sídla na třídě Obránců míru č.133 v Praze 6-Hradčanech do nových místností na Hradčanech, Praha 1, Pohořelec č.8, tel.53 68 96 a 53 74 03.

ZIMNÍ SOUTĚŽ SVOBODY - znaky měst. GHSP hledá výměnou za jiné číslo, pro svůj archiv číslo 67.

Dvojčíslem 9 - 10 končí I.ročník 1969 plzeňského Zpravodaje pro přátele rodopisu a heraldiky. V tomto sešitu popisuje Josef Nuhlíček vztah rodopisného studia a archivu a důkladně popisuje obsah matričních pramenů všech různých náboženských vyznání, pozemkových knih, knih testamentů, desk dvorských, zemských a svobodnických, různých soupisů lidu, berních rul, katastrů atd.atd. Poučení z článku Emence Tomana o změnách příjmení je dobré vystíženo, jak je nutné používat srovnávací metodu, aby neunikly změny příjmení. Závěrem dvojčísla jest nekrolog k umrtí badatelů Jiřího Kajera a Václava Mentbergera, upozornění M.Bělohlávka na soupisy fondů okresních a městských archivů jednotlivých krajů, které byly již vydány rozmnožovací formou pro všechny kraje v Čechách a na Moravě, recenze knihy Zá.Bičíka "Knihy smolné", několik rodopisných pátracích dotazů mezi členy, zpráva o vydánych zápisech let 1850 - 1966 z historie rodů obcí Nalžovy, Stříbrné Hory a Zahrádka.

vG

Státní archiv v Plzni soustředil do badatelny v Sedláčkově ulici 44, všechny archivní matriky /cca do let 1850 - 1870/ z celého Západoceského kraje /vč.Karlovarská/. Pobočky z Klášterce a Kadaně byly přestěhovány do Zlatic.

vG

Dějiny rodu jsou věrným obrazem osudu celého národa.

Lad. Hosák.

IN MEMORIAM NAŠICH ČLENŮ.

Dne 28.dubna 1970 zemřel člen výboru a matrikář GH - Společnosti Josef J I N D R A ve věku 73 let. Kremace byla 4.května ve Strašnicích.

Tento neúnavný milovník rodopisu pracoval velmi intensivně v archivech, aby objasnil souvislosti mnoha růdů, pomáhal genealogickým bádáním při pracích Miroslava Ivanova na objasňování spletitých spojitostí osob kolem tajemství RKZ, byl přítelkem Gézy Včeličky, číšníka a zasloužilého umělce - spisovatele.

Výsledky práce na životních datech významných rodáků z Jaroměře a Josefova předával okresnímu vlastivědnému muzeu v Jaroměři a pomáhal všem krajancům z Jaroměřska, kteří potřebovali jeho podporu v bádání.

Narodil se v rodině kantinského josefovských kasáren dne 21.února 1897, vyučil se číšníkem v Praze a v tomto zaměstnání setrval až do důchodu.

Čest jeho památce!

V.J.Pelikán

Dne 29.května 1970 zemřel náš člen Josef F I K A R velmi pracovitý kronikář obcí Kařezu a Kařízku, pracující též na historii komárovských železáren a tamního dělnického hnutí v jeho počátcích.

Čest jeho památce!

Výbor GHSP.

Dne 10.července 1970 zemřel ve věku 74 let člen výboru GHSP JUDr Kristián T U R N W A L D. Zesnulý byl znám jako vynikající znalec denárového a brakteátového údobi středoevropského mincovnictví, i němž publikoval řadu český i německy psaných prací. Věnoval velkou pozornost heraldické výzdobě mincí z tohoto údobí s tomuto zájmu věděcíme za několik studií z poslední doby o českém a moravském znaku. Článek o nejstarším výskytu přemyšlovských českých znaků na mincích v 7. čísle GH-Listů byl poslední. Pokračování tohoto článku, v němž měl být popsán podobný nejstarší výskyt znaků Horní a Dolní Lužice, Slezska a Moravy a dalšího článku, v němž měl být zpracován rodokmen Slavníkovců v souvislosti se slavníkovským mincovnictvím se již z Turnwaldové pera nedočkáme.

Čest jeho památce!

Výbor GHSP.

Pocta k zemřelým členům rodiny jest přirozeným následkem rodinných svazků a činíme je etickým požadavkem na každého vzdělance.

František Krejčí

Jež zajisté zvláštní půvab v zemi rodinné, v řeči a povaze těch, jenž jsou nám blízcí rodičem, jenž byly svědky naší mladosti - a jsou jako články historie vlastního života naše-ho.

František L. Rieger

Jindřich V. Bezděka
 SNAZENÍ ZÁZNAMY PROBOŠTSKÉHO ARCHIVU
 SVATOHORSKÉHO

Archiv proboštského úřadu svatohorského v Příbrami rozpadá se zhruba na tři epochy: první je éra jesuitská z let 1647-1773, druhou éra svatohorských proboštů 1773-1861 a třetí éra redemptoristů 1861 do nedávna. Každá z nich chová množství málo známého nebo vůbec neznámého rodopisného materiálu, a to převážně záznamů o snatcích, něco málo o křtech a podobně i o pohřbech na Svaté Hoře, ukládaných na tří rozličná místa ve svatohorských kryptách. Svatá Hora fungovala totiž hned od prvopočátku jako delegační místo jmenovitě oddavek, které zapisovány jednala do jakýchkoli nesoustavných matríc, jednak prostě pojmenávány na delegační listy těch či oněch snoubenců.

V přítomné statí má být podán přehled svatohorských kopulací z celých Čech s výjimkou kopulací z Čech západních, které v přehledném podání vyjdou ve Zpravodaji Kroužku přátel rodopisu a heraldiky při Městském archivu v Plzni, stát však zahrne jen záznamy z obou prvních ér, protože redemptoristé vedli již matriky soustavné jako každá jiná světská fara. Celý proboštský archiv by před časem přenesen do Státního ústředního archivu v Praze a přiřazen k fondu Jesuitica.

Sluší ještě poznamenat, že do přítomného přehledu nejsou zahrnutý údaje obsažené v jesuitských diářích, kterých je celá řada a které třeba proto studovat přímo v latinském originálu v příslušném archivu.

Záznamy sňateční

Anno 1686, 7. Martii adm. rev. dominus decanus Přibramiensis copulavit de expressa licentia a celsissimo archiepiscopo illum dnum Franciscum Carolum liberum baronem de Schaumburg ex Moravia cum illma comitissa Maria Dorothea de Ladron. Adfuit illmi sponsi soror herula. - (Matriky str.1).

Anno 1686, 20. Octobris. Adm. rev. dñus curatus Počepicensis copulavit hic suam sorem cum sponso post primum sacram. Plura nota invenio in diario. - (Matriky str.1).

Anno 1686, 5. Novembris de licentia ordinarii sponsa P. Coratinus copulavit perillum dnum Hrobčický cum illma vidua Soyeriana in praesentia illmi baronis Žák (správně Jacques de Gerard) fratris sponsae; illmi dni Černín Melitensis, perillmi dni Kořenský etc. - (Matriky str.1).

Anno 1686, 6. Novembris copulavit P. Joannes Coratinus in ecclesia beatae Mariae Virginis idiomate germanico perillem dnum Ladislauum Hrobčický cum illma dna Anna Polylxena vidua Soyeriana nata de Gerard (Soyerová von Brucksburg und Edling) coram numerosa nobilitate. - (Matriky str.2).

Anno 1687, 24. Junii copulavit P. Coratinus in ecclesia B.M.V. germanice dnum Dominicum Franciscum Bregent cum Maria Elisabetha Hofmanniana cives Boemo-Budvicenses coram testibus dno Paulo Laurentio Stehlík medicinae doctore, Friderico Eusebio Fritschke de Fürstmühl et dno Venceslao Adalberto Benedka capitaneo Horažďovicensi. - (Matriky str.2).

Infra scriptus tenore praesentium fidem facio Venceslaum Hroch sponsum cum Catharina Hailová vidua sponsa et parochiana nostra esse trinis vicibus ritem ecclesia nostra ad St. Gallum Vetero Pragae promulgatum et do licentiam illos a quo cumque parochio in quo cumque loco copulandi. In quorum fidem hasce datum 24. Julii anni 1689. Frater Venceslaus a scio Alberto concionator bohemicus ibidem. - Delegační list; datum snatku připsáno: (27. července 1689).

Anno 1687, 2. Julii in festo B.M.V. Visitantis

copulati sunt per dnum decanum Příbramensem in sacello Sacromontis post imnia divina peracta neosponsi ex Ledec dnu Lucas Lo(u)kotka viduus Ledecii comitis iudex cum virgine Dorothea Maximiliana Važanskiana cive Ledecensi coram testibus dno Jacobo Mitis, Francisco Lorth et Dorothea Linhartiana ac Catharina Gansiana. - (Matriky str.3; konformně i v děkanské matrice příbramské).

Anno 1689, 29Julii copulavit ex licentia proprii parochi P.Carolus Švantle S.J. in ecclesia B.V.M. Thaumaturgae idiomate bohemico Venceslau Hroch cum Catharina Hailová vidua rite prius in ecclesia ad St.Gallum Vetero Pragae trina vice promulgata. Testes fuere consultissimus dnu Martin Král, dna Maximiliana Chroustín cives Příbramenses. - (Matriky str.3).

Anno 1690, 26.Aprilis copulavit P.Carolus Švantle in sacello St.Ignatii in Monte Sancto Andream Podlahá z Žežic cum Barbara Hrachová z Ježova coram secretionibus testibus Georgio Karmasin et Mathiae Fiala p.t. sacri sacelli sacristianis. (Matriky str.3).

Anno 1690, 1.Octobris copulavit cum licentia nostra in sacello St.Montano B.V. red. dnu decanus Příbramensis nobilem dnu Ioannem Reiser cum virgine Catharina Machutiana huiate; coram numerosa multitudine hospitum Pragensium et civium Příbramensium. - (Matriky str.3).

Datu a licentia ex facultas admod.rev. ac doctissimo patri superiori Sancti Montis ut perille dnu Rudolphum de Binau, dnu in Zbenic et Ertišovic, cum illma herula Joanna comitissa de Bredau, die Dominica 18.post Pentecosten quae cedit in 7,mensis Octobris, siquidem iam ter solito more denuntiati erunt etc. Datum Pragae in Nova urbe Pragensi anno 1691 die 24,mensis Septembries. Mathias Adalbertus Macht eques de Löwenmacht Vyšehradensis canonicus nec non ad St.Adalbertum Neo Pragae parochus. - (Delegační list, datum snátku 24, září 1691).

Anno 1692, 28.Octobris in festo SS.Simonis et Judae copulavit rev.P.superior Carolus Labuška cum licentia proprii parochi dnu Ioannem Jacobum Joannes civem Antiquae urbis Pragensis cum honesta virgine Ursula Theresia filia defuncti dni Joannis Engelmann itidem civis Vetero-Pragensis in copiosorum spectatorum in sacro sacello B.V. -(Matriky str.4).

Anno 1693, 9.Aprilis copulavit rev.P. superior Carolus Labuška cum licentia officialis cuiusdam militaris dni Wolfgangi Schöpfel artigelriae caesareae Obergeschiermeister Ioannem Veselý einen Stuknecht cum Anna Honzíková in praesentia complurium, qui matutino sacro interfuerunt.

Anno 1694, 12.Octobris copulavit P. Georgius Urbanus cum licentia proprii parochi praeob. ac gener. dnu Carolum Thadeam Urbanides J.U.Candidatum Písecensem cum virgine Joanna Kotvíkina Pragensi in praesentia complurium spectatorum in sacro sacello. (Matriky str.4).

Anno 1695, 24.Januarii rev.P. prior a SS. Trinitate copulavit in capella Beatae, Mariae perillum dnu Franciscum Janovský cum Iosefa herula nata Vratislaviana in praesentia numerosa nobilitatis, quae hunc actum cohonestebat. (Matriky str.5).

Anno 1695. Cum licentia ordinarii copulavit P.Martinus Vogler filium dni Mohelnický viri consularis in Příbram nomine Thoman Mohelnický cum honesta virgine Anna Maria Streinziiana cive Bohemo-Crumloviensi. Praesentibus compluribus civibus ad hunc actum invitatis. Die 6.Februarii. (Matriky str.5).

Anno 1696, 15.Januarii. Cum licentia proprii decani Příbramensis in eiusdem praesentia copulavit rev.P.Vrobítius Příbramensis opilionis famulum Mathiam Svoboda, qui ex Bohutín conjugem accepit Magdalénam Kočovam collegii Brzeznicensis subditam et in gratia illius se in subditionem sponsae obtrebit. In praesentia plurium testium, uti fuit Franz nos-ter subditus ex Hatě. (Matriky str.5).

Anno 1696, 5.Februarii. Cum consensu rev.dni decani Příbramensis copulavit P.Martinus Vogler dnu Adamum Semonický Pardubicensem adolescentem cum vidua Anna Herol-

tiana in praesentia testium dom. primatoris, dni Sigismundi Macháček, dni Wieser, dni Chroust et cetera et sequendi die consortam dedit benedictionem et vinum benedictum iuxta morem porrexit etc. (Matriky str. 5).

Anno 1696, 26. Junii. Cum licentia sui ordinarii copulavit P. Martinus Vogler per illum dnum Joannem Henricum Zessner de Spaltenberg cum perillma herula Ludmila Francisca de Ottenfeld; in praesentia totius familiae Ottenfeldianae et aliorum hominum. (Matriky str. 6).

Anno 1696, 29. Julii copulavit cum licentia parochi P. Martinus Vogler dnum Nicolaum Šafránek mercatorem Pragensem cum dna Ursula Theresia Joannesiana in praesentia dni Francisci Fischer Reginae Hradecensis et dni Alberti Galli et omnium reliquorum. (Matriky str. 6).

Anno 1697, 1. Maii copulavit P. Martinus Vogler dnum Carolum Stolovský cum virgine luliana Novopackiana cum licentia adm. rev. dni Josephi Schreppel parochi ad St. Stephanum Neo-Pragae. (Matriky str. 6).

Anno 1697, 23. Julii copulatus fuit perill. ac gener. dnus Venceslaus Antonius Netolický de Eisenberg cum perill. virgine Joanna Margarita (Funkiana) de Funcken per adm. rev. dnum Franciscum Xaverium Krupetum ex Přerov curatum. (Matriky str. 6).

...quam lector harum honestus vir Paulus Schyttil civis scribae civitatis Černovicensis, vidus, cum honesta Elisabetha Kačírka, vidua Černovicensi... (Delegační list; datum snátku na rubu listu 26. června 1698).

Ego Joannes Venceslaus Hotovec de Löwenhaus ... iure meo parochiali cedo et qua ordinarius sponsae Barbarae Fabovae do licentiam Joanni Sponser, ut cum profata sponsa Barbara Fabová ... copulari possit ac valeat ... (Delegační list; datum snátku 25. dubna 1699).

Anno 1699, 28. Octobris cum licentia rev. dni parochi NeoPragensis ad St. Adalbertum Maiorem copulavit hic P. Carolus Zelenka nobilem ac doctissimum dnum Georgium Adalbertum Kalivoda cum nobili dna vidua Barbara nata Tatýrkiana de Heldenburg; in praesentia complurium. (Matriky str. 7).

Anno 1700, 15. Octobris cum licentia rev. dni Venceslai Victorini Hrdlička parochi ad St. Adalbertum Maiorem Neo-Pragae copulavit hic P. Carolus Zelenka praenobilem generosum doctissimum ac consultissimum dnum Joannem Georgium Ferdinandum Kochan de Prachová regiae civitatis Piseccensis civem et virum senatórium cum ingenua et honesta virgine Theresia Apollonia pie defuncti Thomae Jonák civis Neo-Pragensis filia; in praesentia complurium. (Matriky str. 7).

Anno 1701, 31. Julii cum licentia admod. rev. dni decani Příbramensis Venceslai Ignatii Millinger copulavit in Sacro Monte ad altare St. Ignatii P. Martinus Faber S.J. Antonium Škoda famulum ex villa Sacri Montis cum Elisabetha (Příjmení neuvedeno). (Matriky str. 7).

Anno 1701, 3. Septembries copulavit in Sancto Monte admod. rev. dnus decanus Příbramensis Venceslaus Ignatius Millinger ad altare St. Ignatii dnum Leopoldum Kreissinger de Eckersfeld cum Anna Dvořáková. (Matriky str. 7. - Kreissinger byl městským a bánským felčarem příbramským).

Anno 1701, 18. Octobris cum licentia ... copulavit hic P. Vincentius Počápský ingenium ac probum iuvenem Adalbertum Georgium Nisl regiae civitatis Pragensis civem cum ingenua et honesta virgine Anna dni Francisci Podleší consulis Příbramensis filia in praesentia complurium. (Matriky str. 7).

Anno 1702 feria 2 die 9. Januarii. Cum facultate rev. dni parochi Jinecensis Francisci Fröhlich copulavit ad altare Beat. Mariae Virginis P. Hieronymus Alexius ingenuum iu-

venem Venceslaum Rieger cum virgine Barbara Černá, dni capitanei Jinecensis Venceslai Černý filia. Teste s erant ... (Matriky str. 8).

Anno 1702 die 27. Februarii cum facultate ... curati Knínensis copulavit in sacello St. Ignatii idiomate bohemico P. Hieronymus Alexius Matthiam Rozstrčil filium dni Georgii Rozstrčil ex civitate Veselí cum vidua honesta Anna Plzeneskiana coram testibus ... (Matriky str. 8).

Anno 1702, 30. Julii P. Ferdinandus Sylvan S.J. copulavit dnum Joannem Franciscum Michálek cum dna Brigita Schubetiana; idque cum licentia admod. rev. dni administrato-ris Všeradicensis Danielis Andreeae Pokorný. (Matriky str. 8).

Anno 1703, 23. Januarii. P. Martinus Frei S.J. copulavit Antonium Prachinum Pří- bramensem cum Anna Maria neophita ad altare Beat. Virginis idque cum licentia admod. rev. decani Příbramensis. (Matriky str. 8).

Sponsus dñus Laurentius Claudi cives et mercator Vetero-Pragensis, sponsa virgo Margaretha filia dni Alis aurifabri Příbramii. Copulati 25. Novemboris 1703 post concio- nem in S. Monte a P. Daniele Červenka, idque cum licentia admod. rev. decani Příbramen- sis. (Matriky str. 8).

Anno 1705, 3. Februarii cum licentia ordinaria utriusque sponsi parochi copulavit praenob. ac generosum dnum Joannem Berneck de Berghausen cum praenobili virgine Ma- ria Catharina Münchin adm. rev. dñus Venceslaus Fleischer parochus Pičnensis. Testes ... (Matriky str. 9).

Anno 1706, 26. Januarii. Cum licentia ... copulavi ingenuum iuvenem Mathiam May- erhofer nurarium cum honesta virgine Anna Matušková piscinae filia. Testes... (Matriky str. 9).

Anno 1706, 2. Februarii copulavit P. Balthasar Michl dnum Jacobum Ulm murarium huiatem cum perillust. virgine Ludmila Rytířiana. Testes... (Matriky str. 9).

Anno 1706, 20. Octobris copulavit dñus Johannes Záborský praenob. dñum Frideri- cum Lichtenberg cum praenob. virgine Veronica Lankischiana. Testes... (Matriky str. 9)

Anno 1707, 2. Februarii vener. dñus decanus Příbramensis ad altare St. Ignatii copulavit Venceslaum Unger et Anna Schmiedkovam. Testes... (Matriky str. 9).

Anno 1708, 31. Januarii de licentia ... copulavit dñum Mathiam Schüler senatorem Žebráckensem cum dna Anna Mohelnická vidua. Testes... (Matriky str. 9).

Anno 1708, 2. Maii de licentia ... copulavit ... praenob. dñum Joannem Teichmann (Theutobrodensem) viduum et praenob. virginem Franciscam Ludmilam Profenin. Testes ... (Matriky str. 10).

Ego infra scriptus ... quod matrimonium inter generosum dñum Georgium Andream Laboun civem et typographum Vetero-Pragensem et honestam virtuosam virginem Catharinam Alisianam contrahendum impedire aut dirimere posset. Actum in Carmelo nostro Vetero-Pragensi die 29. Aprilis anno 1716. (Delegační list, datum snátka neuvedeno ani v matrice, ani na listu).

Anno 1721. De licentia ... copulati sunt per P. Franciscum Mateřovský perill. dñus Norbertus Mladota cum perill. herula Maria Zahradkiana. (Matriky str. 10; srov. další zápis na str. 11).

Eodem anno die 26. Octobris in nostro templo ... copulati sunt Antonius Havlena sartor cum Catharina Chmelíčka Březnicio. (Matriky str. 10).

Anno 1720, 6. Augusti ... copulati sunt praenob. dñus Daniel Sagler cum virgine Anna Dorothea Čečatková. (Matriky str. 11).

Anno 1721. Hoc anno in Januario copulatus fuit perill. ac gener. dnus Norbertus Ignatius Mladota de Solopisk cum sponsa perill. herula Maria Zahrádkiana de Eulenfels licentiam conficiente vener. ac. exim. decano Pilgramensi. (Matriky str. 11. "Cely zápis přeškrtán a opatřen poznámkou "Vide in pagina preeunte").

Anno 1722. Hoc anno copulatus fuit gener. dnus Antonius Brandeis cum honesta virgine Barbára Černá, camerarius ill. iunioris baronis de Ujezd ... (Matriky str. 11).

Anno 1723 ... copulatus fuit dnus Josephus Fritz cum ... Lidmila Machutiana 11. Julii. (Matriky str. 11).

Anno eodem 1726, 22. Maii copulati sunt ... dnus Josephus Padovec civis Mirovicensis cum honesta virgine Susanna Kamlachiana dni curati Mirovicensis sorore ... (Matriky str. 12).

Anno 1727, 18. Februarii copulatus est Daniel Červený cum virgine Magdalena Theresia Červenská per rev. dnum Jacobum Joannem Červenský curatum Slivicensem ... (Matriky str. 12).

Anno 1728, 26. Julii copulatus ... praenob. dnus Antonius Franciscus Geier civis et apothecarius Vetero-Pragensis cum virgine Anna, filii post pie defunctum dnum Danielem Lhotský capitaneum Zbiroviensem ... (Matriky str. 13).

Anno 1728, 18. Septembri copulatus ... Josephus Joannes Holzinger civis et stannarius Vetero-Pragensis cum virgine Eleonora Rosalia Wemmeriana per admod. rev. dnum Sigismundum Maximilianum Wemmer curatum Zábojensem ... (Matriky str. 14).

Anno 1729, 2. Junii copulatus est ... praenob. dnus Adalbertus Mrázek syndicus Pilgramiensis cum virgine Antonia Vojtoviana Pilgramensi ... (Matriky str. 14).

Anno 1730, 24. Maii copulatus ... dnus Ignatius Josephus Vašátko cum virgine Sophia Hrazin Pilgramensi ... (Matriky str. 14).

Anno 1730, 27. Junii copulatus ... dnus Joannes Rieger cum dna Ludmila vidua post pie defunctum dnum Laboun (Matriky str. 14).

Anno 1730, 24. Octobris copulatus ... Vitus Štědrý filius cauponis ex Nova Caupona (Nová Hospoda u Příbramě) cum virgine Catharina Frauenbergin ex licentia ... dni curati Vetero-Sedlensi (Staré Sedlo u Orlíka) ... (Matriky str. 15).

Anno 1731, 27. Julii copulatus ... praenob. dnus Nicolaus Kajdil, sereni principis Schwarzenbergii dominii Třebonensis venationum praefectus cum vidua dna Maria Rosalia Wagnerin ... (Matriky str. 15).

Anno 1736, 12. Januarii copulatus ... praenob. dnus Christianus Antonius Striezel montium Příbramenium argentiferorum praefectus cum virgine Barbara Meissnerin filia praenob. dni Leonardi Meissner Pragae medicinae doctoris ... (Matriky str. 16).

Anno 1736, 18. Aprilis copulatus ... dnus Melchior Ignatius Richter scriba contributionum Postelbergae cum virgine Maria Anna Albertin ... (Matriky str. 16).

Anno 1736, 3. Maii copulatus ... dnus Wenceslaus Jelínek cum virgine Wolfiana ... (Matriky str. 17).

Anno 1738, 28. Julii copulatus ... filius primatis Příbramenensis cum filia Burgatin Březnicensis. (Matriky str. 17).

Anno 1738, 29. Maii copulatus ... praenob. dnus Schür cum sua sponsa Pragenses ... (Matriky str. 17).

Anno 1741, 26. Junii copulatus ... perillust. dnus Ignatius Koc de Dobrš dominus in Hlavňovic (Hlavňovice u Sušice) cum perillustr. dna Anna Barbara vidua Fruweniana nata Znčovskiana de Korkynč ... (Matriky str. 18).

Anno 1741, 27. Junii copulatus ... dnus Josephus Bureš cum dna vidua Barbara Pelzmanniana ... (Matriky str. 18).

Annus 1742. Junctus matrimonio per P. Martinum Steyber obtenta ad hunc actum facultate ab ordinario Adamus Reith cum vidua Maria Anna Mitternachtin, miles sub compaginia liberae capitanei Gallici Peidischa ... (Matriky str. 18).

Anno 1744, 24. Aprilis copulatus ... prae nob. dñus Georgius Venceslaus Miller de Rottenburg cum dna Ludmila Victoria viduata Kochin Pragensi ... (Matriky str. 18).

(Dne 4. května 1746 oddán na Svaté Hoře) Josephus Ploner Theutobrodensis ... (s nevěstou) Eleonora Gertsch ... legitima filia defuncti consultissimi viri consularis et municipis regiae urbis Theutobrodae ... (V matrice není; delegační list s poznamenáním, že se snatek konal uvedeného data).

Anno 1750, 7. Aprilis ... nobilis ac egregius dñus Carolus Unzichtig ex inclite regimine Philibertiano foririus cum pudica virgine Anna Maria Hechtovin ... (Matriky str. 19).

Anno 1751, 3. Augusti copulavit ... P. Franciscus Hrdlička capellanus Sacro-Camensis suam propriam matrem viduam cum sponso suo dno Georgio Seidl. (Matriky str. 19).

Anno 1753, 23. Januarii, Antonius Prachinus et Anna Maria neophita, 1703 hic ad aram Marianam cum licentia admod. rev. dni decani Příbramensis a P. Martino Frei copulati ideo 50 annis in matrimonio constituti ... (Matriky str. 19; o původu paní Anny Marie Prachinové uvádí svatohorské křestní matriky doslově toto: Anno 1701, 2. Octobris baptizavit rev. P. Carolus Línek residentiae superior Annam Mariam, prius Mariam dictum, ad nos a parente judeo Wolf ex pago Zalužan transfugam 23. Aprilis... V dalším textu následuj jména knotrů a kmoter). (O rodině Prachinových, jejíž představitelem se psal s predikátem z Dornpušu, viz František Klíma: Příbramská impressí. Příbram 1947).

1753, 21. Novemboris copulatus ... perillustr. dñus junior Ignatius Netvorský cum Anna Barbara nata e comitibus de Götz viduata baro de Malovec ... (Matriky str. 19).

Anno 1755, 25. Novemboris copulatus prae nob. dñus Josephus Richter vir consularis cum perillustri herula Josepha Rožnovskiana (správně Rozhovská z Krucemburku) ... (Matriky str. 20).

Anno 1758, (den a měsíc neuveden) copulatus ... excell. et illustriss. comes Michael de Martinitz ... cum illustr. herula Maria Anna comitissa de Sternberg ... (Matriky str. 20).

Tím končí záznamy o sňatecích z éry jesuitské, další tři pocházejí již z éry svatohor-ských proboštů. Jsou to :

Anno 1780, 11. Octobris copulatus ... Joannes Balleta sacristianus Sacro-Montanus cum virgine Theresia Fischeriana ... (Matriky str. 21).

Anno 1781, 29. Septemboris copulatus ... Adalbertus Mohelnický cum virgine Josephina Kopecký ... (Matriky str. 21).

Anno 1782, 11. Julii copulatus ... Joannes Balleta sacristianus viduus cum Barbara Alisina ... (Matriky str. 21).

Všechny předcházející sňateční záznamy jsou tu podány ve zkratce, protože mnohé z nich jsou velmi rozlehlé. Kdyby snad některý zájemce si přál mít zápis celý, nechť se obrátí se známkou na odpověď přímo na autora.

Pokračování článku

Oldřiška Jandová

PŘÍSPĚVEK KE GENEALOGII GRYLLŮ Z GRYLLOVA a MARTINOVSKÝCH neb MARTINIDESŮ Z GRYLLOVA.

IN EFFIGIEM IOHANNIS GRILLI,
SENIORIS A GRILLOVVA.

Exaginta annos IOHANNES GRILLVS & vnum
Natus & efficitus cernitur hac facie
Pector & incisor nequeunt fingerre mentem
Tam pietate gravem, quam grauitate pianum.
Lectori attento finquerunt conficiendam
Hoc publisci vitis quem fecit ille, libro.
Tomas Mitis a Lemulo.

Šedesát a jeden Jan Gryll když dovršil roků
a byl stár, na této tváře podobě se zří,
maliř s řezáčem nemohše zobrazit mysl,
zbožností tak vážnou, jako zbožnou vážností,
pozornému čtenáři na pohled zanechali
v této knize, kterou pro každého vzdělal on.

překlad

(Tomáš Mitis Lemúzský)

1694 umřel ve věku 52 let. Dne 25./II.1697 bylo zapsáno do městských knih podělení po zemřelém VÁCLAVOVÍ MARTINOVIC mezi pozůstalou vdovou ANNOU a dvěma sirotky LUDMILOU a VÁCLAVEM(81) .

Syn VÁCLAV MARTINOVIC umřel již 14./III.1704 jako osmnáctiletý student.Dne 14./IV, t.r. byl oznámen k projednání jeho kšaft(82) a dne 2./X.1704 byl jeho odkaz mi-lé sestře LUDMILE MARTINOVIC a matce ANNĚ MARTINOVIC vtělen do knih (83) .

Dcera LUDMILA MARTINOVIC se provdala za ONDŘEJE SACHRA, pocházejícího z obce Miličevsi na panství černínském, pak měšťana lounského(84) . R.1717 byl zapsán kupní kontrakt mezi paní Annou Martinovic, mateří a prodávající, a paní Ludmilou Sachrovou, dcerou a kupující(85) .

JAN MARTINOVIC byl ženat s ANNOU, dcerou cís. rychtáře LUDVÍKA KARLA VÍTA a ANNY rozené ZAČALOVÉ z BYLETÍNA.

Ludvík Karel Vít (WITHEY), první radní, byl jmenován císařským rychtářem v Lou-nech 3./III.1667. Zemřel morem 22./IX.1680 a byl pohřben u sv. Petra. Byl synem MATYÁŠE VÍTA, který byl rovněž císařským rychtářem lounským od 8./VIII.1658 a zemřel 11./XI.1661(86) .

JAN ZAČAL z BYLETÍNA a na SELMICÍCH byl rovněž císařským rychtářem města luna v Letech 1622-24, r.1628 byl sekretářem při Kanceláři české (87) , r.1646 se připomíná jako vojenský komisař Žateckého kraje. Zemřel r.1651. Byl zeťem DOROTY UŽI-DILOVÉ (88) .

ONDŘEJ ZAČAL z BYLETÍNA byl císařským rychtářem v Uničově(+1662) (89) a jeho bratr STANISLAV ZAČAL byl otcem ANNY, manželky LUDVÍKA KARLA VÍTA(90) .

LUDVÍK KAREL VÍT měl čtyři dcery: ANNU, provdanou za JANA MARTINOVIC, EVU. provdanou za lounského měšťana FRIDRYCHA HEINTZE, KATERINU, provdanou za MAX-MILIÁNA WERNERA z GAYERSBERKU, měšťana a dlouholetého purkmistra lounského , a ROZÁLIU.

ANNA VÍTOVÁ se provdala za JANA MARTINOVIC buď koncem r.1681 nebo začátkem roku následujícího. V zápisu ze 16./IV.1681 stojí, že panna Anička, starší sirotek nebož. p.Vít byla napomenuta v místě radním stran ovcí, aby jich více přes počet výsevku nechovala a zbytečně odbyla(91) . R.1682 je již manželkou Janá Martinovic, neboť tento t.r. prodal dům již jménem své manželky(92) . Tento dům Anna zdědila po otci a bábě ANNĚ VÍTOVÉ(93) . Splátky na zmíněném dům přijímala nejprve Jan Martinovic, od r.1694 Anna Martinovic, r.1708 Anna Martinovic, nyní Stloukalová(94) . V té době byl Jan Martinovic již mrtev a Anna provdána znova za JAKUBA STLOUKALA, syna VÍTA STLOUKALA a ALŽBĚTY z Dětkovic u Prostějova. Jakub byl mistrem řeznickým a od r.1695 lounským měšťanem(95) .

Podělení po Janu Martinovic mezi jeho osmi sirotky, ANČOU, BĚTUŠKOU, LIDUŠ-KOU, KAČENKOU, ZOFIÍ, FRANCKOU, IGNATIÍ a ALENKOU se projednalo 10./VI. 1707. Mluví se v něm též o paní mateři ANNĚ, nyní STLOUKALOVÉ, a o domě, který kdy-si s manželem JANEM MARTINOVIC koupili. Tehdy ještě neměli děti a víc z jejího než z manželova pocházel(96) .

ŽOFIE zemřela velmi mladá a její díl z otcovské pozůstalosti byl rozdělen mezi ostatní sestry r.1711 - 97 .

Nejstarší dcera ANNA se stala obětí morové rány, která r.1714 v Lounech strašně řádila. V Lounské matrice zemřelých, v níž je samostatně registrován seznam obětí, je mezi jinými zapsáno, že dne 10./VIII. 1714 byla pohřbena urozená a bohabojná panna Anna Martinovic z Krilova z domu ve stáří 32 let.

R.1717 FRANCISCA BÖHMÍN a IGNATIA MARTINOVSKÁ byly prohlášeny dědičkami po sestře ANNĚ MARTINOVSKÉ (98) . Tato IGNATIE zemřela též svobodná. Víme to z její poslední vůle z 31./III. 1742, v níž vedle jiných ustanovení činí svou sestru LUD-MILU SCHNAUTZOVOU plnomocnou dědičkou.

Závěrem možno konstatovat, že z osmi dcer JANA MARTINOVIC tři zemřely svobodné a ostatních pět se provdalo. LUDMLA se po provdaní jmenovala SCHNAUTZOVÁ a FRANTIŠKA byla BÖHMOVÁ, snad žena JANA JIŘÍHO BÖHMA, purkrabího na Velkém Březně (99). R. 1710 se připomíná ALŽBĚTA DOROTA HOSLEROVÁ rodem MARTINOVIC a r. 1732 HELENA ZEISSLEROVÁ rodem MARTINOVIC z GRYLLOVÉ, sestra paní FRANTIŠKY BÖHMOVÉ (100). Je to nejmladší dcera Jana Martinovic a Anny, ALÉNA TEREZIE, narozená v Lounech 1./V. 1697 (101). V jiném spise se uvádí Anna Martinovic z Gryllova a její dcera KATEŘINA, manželka JIŘÍHO VOJTEČCHA ULRICHA a měšťanka Starého pražského města, ALENA a FRANTIŠKA, sestry. Je v něm též zmínka, že Jan Martinovic zemřel r. 1702 (102).

MATYÁŠ MARTINOVIC zemřel ze všech bratrů nejdříve, již r. 1685, dne 16./V. Vdova ANNA MARTINOVIC se sirotkem po něm zůstalým prodala díl svůj na dvoře a sladovně mající panu Václavovi Martinovic (103). ANNA se znovu provdala za PETRA KLENTNERA, s nímž měla ještě čtyři děti. Ze zápisu z r. 1690 víme, že Václav Martinovic na místě ANNY KLENTNEROVÉ, švagrové své, prodal dvůr i se sladovnou Václavovi Procházkovi (104).

Anino druhé manželství netrvalo dlouho, r. 1696 měla ANNA již třetího manžela, sladovníka JANA PTÁČNIKA (105). R. 1698 se projednávalo porovnání po Petru Klenchnerovi, sladovníku na Malém předměstí, mezi pozůstalou manželkou ANNOU, nyní PTÁČNÍKOVOU s jednou a jejími čtyřmi vlastními dětmi, nezletilými sirotky Klenchnerovskými se strany druhé. Děti se jmenovaly JAN, PETR, KATEŘINA a ANNA (106). Současně se projednávalo i podělení mezi ANNOU prv MARTINOVIC a nyní PTÁČNÍKOVOU a jejím synem VÁCLAVEM MARTINOVIC po zemřelém MATYÁŠOVÍ MARTINOVIC. První dva díly ujal sirotce VÁCLAV, třetí díl ujala máteř ANNA PTÁČNÍKOVÁ (107).

R. 1696 byla Anna těžce nemocná a 4./VIII. sepsala poslední vůli. Uzdravila se však a žila až do r. 1725, kdy závět byla teprve publikována. V závěti se také znovu objevilo příjmení neb přezdívka Martinovských - Dehora. Odkaž učinila manželovi Janu Ptáčníkovi a svým čtyřem dětem, Petrovi Klenchnerovi, Aničce, Kateřině a Honzovi. V pátém odstavci, týkajícím se Václava z prvního manželství, uvádí:

"Cokoliv z gruntů po nejprvnějším manželu mém Matyášovi Dehorovi, jinak Martinovic se vynachází z těch všech na mě podle práva patřící díl, též na rovně díly odkazují mezi Klenchnerovské děti. Co se nábytku po neb. Matyášovi Dehorovi zanechaného dotýče, takový manžel můj Jan Ptáčník dle inventáře Václavovi Dehorovi, synu mému, odevzdati povinen bude" (108).

Matyášův jediný syn VÁCLAV byl také jediným mužským potomkem, kterým rod lounských Martinovských z Gryllova dále pokračoval. Zápis v lounské matrice oddaných zaznamenal, že 14./X. 1704 v stav sv. manželstva potvrzen byl poctivý mládeženec pan VÁCLAV MARTINOVIC, městský synek zdejší s postivou pannou ZUZANOU KOSTKOVOU, ctňou dcerou zdejší. Svědky byli Jiří Černohorský radní, Ondřej Funk a Jan Kohout měšťané. Družba Šebestián Dobicer, drůžička Lízlička Černohorská. Paní Anna Wernerová a paní Dorota Kohoutová, měšťenky zdejší. Z jejich manželství se narodil 25./V. 1706 JAN FRANTIŠEK a 11./IV. 1708 VÁCLAV FRANTIŠEK. Tento synek zemřel rovněž při morové ráně 17./X. 1714.

Zuzana, Václava Martinovic manželka, zemřela 13./XI. 1709 ve věku 30 let. Vdovec se znova oženil se svou příbuznou ANNOU, dcerou MAXMILIÁNA WERNERA z GAYER-SHERKU a KATEŘINY rozené VÍTOVÉ. Paní Kateřina v té době již nežila (iasi r. 1701) a Werner byl ženat s ANNOUN, vdovou po lounském měšťanu VÁCLAVOVÍ ČERNÉM jinak NIGRINOVÍ. Podělení po zemřelé Kateřině Wernerové roz. Vítové, manželce urozeného a statečného vladyky p. Maximiliána Wernerera z Gayersberku, mezi dědici, dětmi DOROTOU WERNEROVOU později provdanou za MUDr. KARLA ZUCKMANTLA, císařským rychtářem v Lounech, ALŽBĚTOU KUTTILOVOU, MATĚJEM WERNEREM z GAYERSBERKU, KATEŘINOU KOCIÁNOVOU a ANNOUN MARTINOVSKOU se projednalo r. 1718 (109).

MAXMILIÁN WERNER se narodil 10./IX. 1657. Jeho otcem byl BALTAZÁR WER-

NER z GAYERSBERKU, matkou ANNA ROSINA (110)(111) . Zemřel v Lounech 24./VI. 1724. Jeho syn MATĚJ byl od r. 1721 městským rychtářem rovněž v Lounech. R.1725 je uváděn s manželkou KATEŘINOU POLYXENOU BRAUNGORTLIN (?). R.1745 se připomíná KATEŘINA, vdova po MATĚJI WERNEROVÍ z GAYERSBERKU, a dcery MARIE ANNA, MARIE CATHARINA a JOHANNA FRANCISCA. Wernerovi vlastnili v Lounech dům č. 113. V letech 1638-9 byl vlastníkem Mates Vít, JMCis. rychtář (děd Kateřiny Wernerové). R.1694 Maximilián Werner, r.1735 Matěj Werner, r.1753 Marie Pohlová roz. Wernerová a Josef Pohl, její manžel (112) .

O druhém snátku VÁCLAVA MARTINOVIC s ANNOU WERNEROVOU vypráví obšírně zápis v lounské matrice oddaných. Uzavřen byl po trojm ohlášení dne 20./V. 1710. Z tohoto manželství se narodila 16./III. 1711 ANNA MARIE DOROTA, 26./X. 1712 KATEŘINA BARBORA, 11./VII. 1718 MARIE ALŽBĚTA. Dne 22./III. 1721 se narodila dvojčata JIŘÍ BENEDIKT a VOJTECH BENEDIKT. Dne 25./III. 1722 se narodila ALŽBĚTA FRANTIŠKA a 26./XI. 1724 JAN ANDREAS FRANTIŠEK.

Některé děti zemřely a v otcovském podělení z 29./IV. 1745 se mluví jen o čtyřech sirotčích. Celá pozůstalost byla ohodnocena na 1100 zl., a rozdělena na 5 dílů po 232 zl. mezi pozůstalou manželku a čtyři děti, totiž FILOMÉNU provdanou FRISCHOVOU, KATEŘINU provdanou HRADECKOU, MADLENKU a HONZÍČKU (113).

Dne 6./V. 1753 zemřela ve svém domě paní Anna, vdova po Václavu Martinovském (114) z Gryllova ve věku 65 let. Podělení dědiců po paní Anně se vyřídilo 13./V. 1754 (115).

MARIE MAGDALÉNA MARTINOVIC se provdala za JIŘÍHO NAYMAYERA (116) a KATEŘINA byla manželkou VÁCLAVA HRADECKÉHO, lounského měšťana a mistra pekařského. Jeho křestní list, vystavený v Charvátcích dne 28./IV. 1717 dosvědčuje, že byl synem MATYÁŠE HR ADECKÉHO a jeho manželky SIBILY z Pohořic (117) . Dne 17./I. 1729 Václav Hradecký žádal o udělení městského práva v Lounech (118) . Téhož dne vystoupil k tomu Matěj Hradecký jeho otec a žádal rovněž o městské právo. Složil tak dalece rekvizita z Velvar, že jsou svobodní lidé, jen křestní list scházel. Honorarium 12 zl. dal a přísahal (119) .

Kateřina Martinovic byla již druhou manželkou Václava Hradeckého. Ponejprve byla ženat s ANNOUN MARII FUXOVOU, dcerou lounského měšťana a mistra krejčovského, ŠIMONA FUXE. Oddáni byli v Lounech dne 7./I. 1729 (120) . O přijetí do počtu lounských měšťanů žádal tudíž Hradecký krátce po svém snátku. Z manželství Václava Hradeckého a Anny Marie Fuxové se narodil 5./XII. 1729 ANTONÍN JOANNES MIKULÁŠ, při jehož křtu byl svědkem Václav Martinovic (121) . Tento synáček zemřel a jeho matka byla r. 1732 také již nebožkou, neboť 22. srpna t.r. Šimon Fux obeslal svého zetě Hradeckého k složení inventáře (122) . Zůstal po ní jedině syn KAREL. Mluví se o něm v zápisu z 29./III. 1745 o podělení Šimona Christopha Fuxe. Jmenuje se v něm manželka ANNA ROSINA, synové JAN AUGUSTIN a FRANTIŠEK JAKUB a vnuk KAREL HRADEC-KÝ, po nebožce dceři MARII ANNÉ syn (123) . Složení inventáře žádal Šimon Fux Václava Hradeckého po uzavření jeho druhého snatku s pannou Kateřinou Martinovskou, "kteří v stav sv. manželstva po trojm ohlášení potvrzeni byli od P. Antonína Rezona dne 29. ledna 1732" . Starosvatem byl Daniel Fabricius, družbou František Fux, mládencem Antoní Holz, družičkou Kateřina Kociánová (124) .

Z tohoto manželství se narodil 15./III. 1733 JOSEF ZACHARIÁŠ JAN, který zemřel ve věku 18 let dne 22./IX. 1751. Dne 30./I. 1735 se jím narodil FERDINAND TOMÁŠ. Kromě jmenovaných synů měli ještě dceru ANNU, narozenou asi r. 1740. Zápis v matrice zemřelých z 24./XI. 1801 zaznamenal, že zemřela panna ANNA HRADECKÁ, měšťanská dcera, ve věku 61 let v č. 135. Byl to dům jejího strýce JANA MARTINOVSKÉHO z GRYLLOVA, v jehož rodině našla útulek.

Václav Martinovský v letech 1732-1740 vlastnil dům č. 146 na Velkém předměstí. R.1737 koupil várečný dům na rynku č.97 vedle domu radního za 240 zl. Po jeho smrti (+19./VIII. 1741 ve věku 61 let) jeho manželka Kateřina Hradecká "zfrejmarčila" dům č.97 se svým bratrem JANEM MARTINOVSKÝM z GRYLLOVA za jeho dům č. 153 v České ulici a na ten jako bratr jí přidal 40 zl. (125) . Bydlela v něm však až do své smrti a zde také zemřela dne 13./VIII. 1784, byvši raněna mrtvici.

JAN MARTINOVIC neb MARTINIDES z GRYLLOVA byl císařským rychtářem v Lounech od svého jmenování 23./I.1774 (126) až do zrušení tohoto úřadu císařským dekretem z 12./II. 1784. Byl posledním lounským císařským rychtářem. R. 1790 byl jmenován lounským purkmistrem.

Jak bylo již napsáno, vlastnil várečný dům č. 97 na rynku vedle domu radního, který získal výměnu za dům č. 153 v České ulici. Kromě toho měl Jan Martinides ještě dům č. 135, který patřil před tím VOJTEČHOVI THEISICOVI, jehož dceru BARBORU pojal Martinides za manželku 21./II. 1775. R. 1815 se připomíná jako dům dědiců Jana z Gryllova, Jana Benýška a Anny Gráko a koupil jej František Pohnert za 4900 zl. (127).

Dům č. 135 Jan Martinides obýval se svou rodinou. Dne 27./I. 1777 se mu zde narodila dcera MONIKA AUGUSTINA ANTONIA JOANNA, která však zemřela již 15./III. 1777. Dne 13./II. 1778 se narodil JOSEPHUS ANTONIUS MICHAEL. Také tento hošín zemřel už 16./VIII. 1779 ve stáří 1 roku a 7 měsíců. Ztratit obě děti, zůstal Jan Martinides bez potomstva. Zemřel jako poslední mužský člen lounských Martinovských z Gryllova dne 7./II. 1805 ve stáří 80 let ve svém domě č. 135, byv raněn mrtvicí. Byl pochřben na hřbitově u Čtrnácti sv. Pomocníků, a na desce, pořízené nákladem města Loun, je vytěsnán následující nápis:

Měšťanstva dobrodinci JANU MARTINIDESOVU z GRYLLOVA,
někdy měšťanu, královskému rychtáři a purkmistru
lounskému, +7. února 1805. ---- Královské město Louny.

Před smrtí r. 1805 Jan Martinides založil nadaci pro studující latinských škol lounských, z jejichž úroků měli být každoročně poděleni čtyři uchazeči; na každého připadlo 58 zl. 80 kr. Přednost měli uchazeči z příbuzenstva zůstavitele.

Založil rovněž i dívčí nadaci, z jejíchž úroků měly být každoročně obdarovány dvě chudé, dobré pověsti požívající dcerky lounských měšťanů, připravující se k snátku, a to částkami 96 zl. 60 kr. Vedle nadací pamatoval Jan Martinides také na lounské chudé.

Poznámky:

- (1) St.ústř.archiv (SÚA), Rakovník, rkp. č.2, K II.
- (2) SÚA, Rak.rkp. č. 2, K IV.
- (3) SÚA, Rak.rkp. č. 1, D 3.
- (4) J.Jireček, Rukovět k děj.č.literatury, Čas. Č.Musea 1880, s.357.
- (5) Okr.archiv Louny (OAL): Listiny a listy panovníků č.48, Vídén 1571, 17./X. Maximilián II. povyšuje do stavu vladycitého Hnanše Grilla s přídomkem z Gryllova; orig.erg., česky, pečeť přivěšena.
- (6) Fr. Levý, Dějiny král.m.Rakovníka, str. 198, Král. Heraldika, str.322. Sedláček, Heraldika II, str.419.
- (7) Knihopis č. 2791.
- (8) Knihopis č. 2786.
- (9) Levý, Dějiny str. 198.
- (10) Z. Winter, Ze starodávných radnic, str. 95 a násled.
- (11) SÚA, Rak.rkp. č. 3, str.150.
- (12) SÚA, Rak.rkp. č. 3, str.183.
- (13) Levý, Dějiny, str.200.
- (14) Levý, Dějiny, str.200.
- (15) SÚA, Rak.rkp. č. 3, str.158.
- (16) SÚA, Rak.rkp. č. 3, str.177.
- (17) Fiškál - výběrčí odumrtí a pokut k ruce císařově.
- (18) Sborník přísp. k děj.hl.m.Prahy, VI, str.352: Aug.Malinovský přijat 31./I.
- (19) Levý, Dějiny str.202. OSN XVI, str. 705.
- (20) SÚA, Rak.rkp. č. 3, str.201.
- (21) Schimmen Ant., Der Adel von Böhmen, Mähren u.Schlesien, str.49.
- (22) Ad.Seifert, Geschichte der königl. Stadt Saaz, str.422.
- (23) Tamtéž, str.453.
- (24) SÚA, RAK.rkp. č. 3, str.154.
- (25) SÚA, Rak.rkp. č. 3, str.162.
- (26) SÚA, Rak.rkp. č. 3, str.236.
- (27) Ad. Seifert, Geschichte, str.410. Autor soudí na něm.původ asi jen dohadem dle jména.
- (28) Levý, Dějiny, str.215.
- (29) SÚA, Seznamy poddaných dle víry z r. 1651: Šimon Obrman 52 let, žil v Žatci v podruží, Jan Obrman 12 let, syn vdovy Markety.
- (30) Tamtéž, str. 369.
- (31) SÚA, Rak.rkp. č. 3, str.61.
- (32) SÚA, Rak.rkp. č. 3, str.114.
- (33) SÚA, Rak.rkp. č. 3, str.116.
- (34) SÚA, Rak.rkp. č. 3, str.236.
- (35) SÚA, Rak.rkp. č. 3, str.239.
- (36) SÚA, Rak.rkp. č. 3, str.203.
- (37) SÚA, Rak.rkp. č. 3, str.210.
- (38) Levý, Dějiny, str.231. Sedláček, Heraldika II, str.466.
- (39) Teplý, Dějiny m.Jindř.Hradce, díl II.

- sv.3, str.119 uvádí, že zde také žili Karolidesové z Karlisperka (Karlové).
- (40) SÚA, Rak.rkp. č. 3, str.169.
- (41) SÚA, Rak.rkp. č. 3, str.256.
- (42) SÚA, Rak.rkp. č. 3, str. 265.
- (43) Doerr Aug., Der Adel d.böhmischen Kronländer, Saalbücher im Adelsarchive in Wien, XXII, 115. Sedláček, Heraldika II, str.419-420.
- (44) OAL, IC 66.
- (45) OAL, CH 1, rkp. kronika Pavla Mikšovice.
- (46) OAL, IC 50, F XVI.
- (47) OAL, IC 50, K XI.
- (48) OAL, IC 50, R VII.
- (49) OAL, IC 50.
- (51) Fr.Štědrý, Dějiny m.Loun, str.77.
- (52) OAL, IA 12.
- (53) OAL, CH 1, Kronika Mikšovicova.
- (54) SÚA, rkp. č.1323, str.5.
- (55) Levý, Dějiny, str.200.
- (56) OAL, IC 50, Z III.
- (57) OAL, IC 66.
- (58) OAL, IA 14, D III.
- (59) SÚA, rkp. Seznamy poddaných dle víry z r.1651.
- (60) Ad.Seifert, Geschichte, str.466: o 1634 Petr Pavel Kliment a Kristína.
- (61) OAL, IC 66.
- (62) SÚA, rkp. č.1312,J XIX.
- (63) SÚA, rkp. č.1312, C V.
- (64) SÚA, rkp. č.1312, J XVIII.
- (65) OAL, G 16.
- (66) OAL, II S 3, č.198.
- (67) Fr.Štědrý, O školách okr.lounského, str.7.
- (68) OAL, II S 5, č.82.
- (69) OAL, II S 3, č.68.
- (70) SÚA, rkp. č.1313, Y 26.
- (71) SÚA, rkp. č.1313, L 12.
- (72) OAL, Štědrý, rkp. Místopis m.Loun.
- (73) SÚA, rkp. č.1313, T 11.
- (74) Mitteil. f. Gesch.d.Deutschen in Böhmen, XI.roč.,str.11.
- (75) OAL, IF 2.
- (76) OAL, IA 1 č. 2, doktorský diplom datov.1./IX. 1653.
- (77) Štědrý, O školách okr. loun.,str.7.
- (78) SÚA, rkp. č. 1313, BB 6.
- (79) SÚA, rkp. č. 1314, C 20.
- (80) OAL, IA 7.
- (81) SÚA, rkp. č. 1314, B 17.
- (82) OAL, IF 9.
- (83) SÚA, rkp. č. 1323.
- (84) OAL, IA 1, č. 41.
- (85) SÚA, rkp. č. 1315, A 9.
- (86) Sborník přísp. k děj.hl.m.Prahy VI, str. 347.
- (87) SÚA, rkp. č. 1312, C IV.
- (88) SÚA, rkp. č. 1311, H IX.
- (89) Joh.Kux.Geschichte der königl.Stadt Mährisch Neustadt, str.157, Stamm-
- buch XXXIIa, 510, Stammbuch LXV, 506.
- (90) SÚA, rkp. č. 1313, E 12.
- (91) OAL, IA 7, H 16.
- (92) SÚA, rkp. č. 1313, R 19.
- (93) SÚA, rkp. č. 1313, Z XIII.
- (94) SÚA, rkp. č. 1313, R 19.
- (95) OAL, IA 1, č. 26 a č. 77.
- (96) SÚA, rkp. č. 1314, L 17.
- (97) SÚA, rkp. č. 1314, Q 16.
- (98) SÚA, rkp. č. 1315, H 3.
- (99) OAL, IA I, č. 109 z 25./I.1724.
- (100) OAL, S 22.
- (101) St.archiv Litoměřice (SAL), Matr. narozen.
- (102) OAL, S 15.
- (103) SÚA, rkp. č. 1313, V 2.
- (104) SÚA, rkp. č. 1313, Z XVII.
- (105) SÚA, Terez.kat.,fasse z r.1717,kraj Žatecký, č. 42.
- (106) SÚA,rkp.č. 1314, D 11.
- (107) SÚA, rkp. č. 1314, D 10.
- (108) OAL, II S 5, č. 82.
- (109) SÚA, rkp. č. 1515, E 8.
- (110) Archiv hl.m.Prahy (AMP), matr.Týnské fary (I).
- (111) V. Líva, Berní rula 1653, Pražská města, str.6: Sněm držaný r.1652 a 1653 uložil hlavní komisi, která býla dvouácti členná, provést generální visitaci. Městský stav reprezentoval nákladník a radní St.M.P. Baltazar st.Werner z Gayersperka. --- Berní rula, čp. 706, Na koberci, Dlouhá tř. Baltazar Werner z G. radní, koupil r. 1629 od exul.Zikmunda Celestýna z Freyfeldu. --- Jeho syn a bratr Maximiliánův, Baltazar Werner ml. z G., vlastnil dům sousední č. 705 U zlaté štíky. Byl pisařem v něm expedicí horejší kanceláře St.M.P.
- (112) OAL, Štědrý, rkp. Místopis.
- (113) SÚA, rkp. č. 1324, str. 28.
- (114) SAL, Matr.zemř.
- (115) SÚA, rkp. č. 1324, str. 192.
- (116) SÚA, rkp. č. 1324.
- (117) OAL, IVA 2, ch/listy kněžské, č.146.
- (118) OAL, IF 12.
- (119) OAL, IA 22.
- (120) SAL, Matr. odd.
- (121) SAL, Matr. narozen.
- (122) OAL, IF 12.
- (123) SÚA, rkp. č. 1324.
- (124) SAL, Matr.sv. II, str.28
- (125) OAL, Štědrý, rkp. Místopis.
- (126) Sborník přísp. k děj.hl.m.Prahy VI, str. 347.
- (127) Štědrý, rkp. Místopis.

Foto: SK ČSR - Universitní knihovna,
sign. 54 E 67.

Václav Elznic VĚČNÝ KALENDÁŘ

Psát a mluvit o kalendáři se zdá zbytečným, neboť jej dobře známe z každodenního života. Pro historika a rodopisce však není tato otázka tak jednoduchá, neboť se střetává s archivními záznamy poněkud jinými, než je datování dnešní korespondence. Tak např. čteme v deskách zemských (kvatern trhový běžný, červený 1542-1543) juxtu začínající takto: "Léta etc. XLV, ve čtvrtku, den sv. Jiří Anna Blektovna z Outěchovic, v tomto zápisu věnním jmenovaná, propustila jest zápis tento věnní i dědiny v něm zapsané za se z desí Mikulášovi, Volfovi, Kastulovi, Janovi a Hendrichovi, bratřím a strejcoum z Elznic...." Zde zřejmě nepůjde o nijakou potíž v datování, neboť víme, že den sv. Jiří připadá na 24. dubna. Hůře tomu bude v dalším zápisu též paní v zemských deskách č. 64-M11: "Anna Elznicová z Autěchovic sjedné a Jiřík z Berbistorfu na Novém Holcpachu markrabství Horních Lužic z strany druhé, přiznali se že jsou mezi sebou takovouto smlouvu učinili, kteráž slovo od slova takto napsána stojí: ... Datováno v sobotu po Sv. Martinu 1578."

Poslední příklad uvádí úmyslně jako příklad pro bádání genealogů při zkomolené transkribci vlastních jmen, s níž se setkává na každém kroku. Zatím co všechni Elznicové v Čechách od r. 1471 se psali s vnitřním g, zde prvně se příše z, což není náhoda nebo omyl, neboť manžel paní Anny z Autěchovic je v deskách zemských č. 58-K 14 psán týmž způsobem. Vratme se však k sobotě po Sv. Martinu 1578 a zjistíme, že bez nějaké pomoci nelze zápis přesně datovat, dokud nezjistíme, na který den v týdnu připadl svátek sv. Martina v roce 1578. V závěru tohoto článku takovou pomůcku uvedeme; nejdříve však připojíme několik poznámek o kalendáři vůbec.

Označení je odvozeno z latinského "calendarium" a znamenalo u starých Římanů knihu věřitelů nebo dluhů podle dní v roce. Základní jednotkou kalendáře je rok tropický, rovný 365, 2422 dní slunečních. V nejstarších dobách byl však jednotkou měsíc synodický, t.j. doba mezi dvěma úplníky = 29,53 slun.dne a měsíce se střídaly po 29 a 30 dnech; 12 těchto měsíců má 354 dní a proto Římané přidávali vždy po 2 letech 13. měsíc o 22 nebo 23 dnech a docilovali tak vyrovnaní roku měsíčního s rokem slunečním na 365 dní. Takový rok je však o 6. hod. kratší a proto rovnodennost po 4 letech připadala na den později než jak to udávalo datum kalendáře. Aby roční doba souhlasila s kalendářem, nařídil římský diktátor C. Julius Caesar na radu alexandrijského hvězdáře Sosigena r. 46 př. Kr. zavedení nového kalendáře, t.zv. juliánského, v němž každý 4. rok byl přestupný (juliánský rok činil proto v průměru 365,25 dne.) O správnost Caesarova kalendáře a zvláště o správné zařazování přestupného dne pečoval pak císař Augustus, a tak se obě jména dostala do označení měsíců července a srpna (Julius a Augustus). Ale ani tato úprava nebyla bez vady, neboť juliánský průměrný den byl o 11 minut 14 sec. delší, a tato chyba vzrůstala během staletí na celé dny.

Odstranit předbíhání juliánského kalendáře bylo účelem nové úpravy, kterou nařídil papež Řehoř XIII (odtud kalendář gregoriánský) v říjnu roku 1582; dal vyněchat 10 dní, na něž vzrostla do té doby chyba Caesarovu kalendáře, a tak v tomto roce po 4. říjnu se následující den datoval 15. října. Aby však vliv časové odchylky (i když nepatrné) byl trvale odstraněn, bylo rozhodnuto, že každý rok dělitelný čtyřmi bude i nadále přestupný, avšak celá staletí jen tehdy, jestliže jeho první dvojčísla (t.j. bez 2 nul) bude rovněž čtyřmi dělitelné. Tím byl přestupný rok 1600 a další bude až rok 2000, nikoliv tedy roky 1700, 1800 a 1900. Tímto opatřením se liší průměrný rok gregoriánský od roku tropického jen o 26 vteřin a rozdíl vzroste na 1 den až po 3.232 letech.

Gregoriánský kalendář byl přijat všeobecně ve všech kulturních zemích, i když někde s obtížemi. U nás byl zaveden r. 1583 mandátem Rudolfa II. V Turecku byl přijat křesťanský kalendář až r. 1916, v Japonsku r. 1873, a v Rumunsku 1919. Pro datování listin vydaných v různých zemích je tudíž nutná znalost přesného data přechodu na gregoriánský kalendář, který zde uvádíme podle Gustava Friedericha: Rukovět křesťanské chronologie,

Praha 1934, jako základního díla toho druhu u nás. Kromě roku je zde uvedeno datum konce starého letopočtu a datum dne po něm následujícího, letopočtu nového.

Albánie	1912	17/11 - 1/12	Prusko	1612	22/8 - 2/9
Anglie	1752	2/9 - 14/9	Rakousko Horní a Dolní a Císařsko	1584	6/1 - 17/1
Augšpurk	1583	13/2 - 24/2	dvor. komora	1924	10/3 - 23/10
Bádensko	1583	17/11 - 27/11	Řecko	1918	31/1 - 14/2
Bavorsko	1583	5/10 - 16/10	SSSR	1590	14/12 - 25/12
Bulharsko	1916	19/3 - 1/4	Sedmihradsko	1584	12/1 - 23/1
Čechy	1584	6/1 - 17/1	Slezsko	1583	5/10 - 16/10
Dánsko	1700	18/2 - 1/3	Solnohradsko	1583	11/11 - 22/11
Flandry	1582	14/12 - 25/12	Štrasburg bisk.	1682	5/2 - 16/2
Francie	1582	9/12 - 20/12	Štrasb. město	1582	4/10 - 15/10
Itálie	1582	4/10 - 15/10	Španělsko	1583	14/12 - 25/12
Holandsko	1582	21/12 - 1/1	Štýrsko	1583	17/2 - 1/3
Kolín n. R.	1583	3/11 - 14/11	Švédsko	1753	17/2 - 1/3
Korutansko	1583	14/12 - 25/12	Švýcar. kantony Freiburg, Luzern, Solothurn, Schwyz, Uri, Zug :		
Litva	1915	15/11 - 28/11	1584	11/1 - 22/1	
Lotrinské	1582	9/12 - 20/12	Švýcar. kantony Basilej, Bern, Curych, Neuchatel, Schaffhausen :		
Lucemburk	1582	14/12 - 25/12	1700	31/12 - 12/1	
Lužice	1584	6/1 - 17/1	Trevír arcib.	1583	4/10 - 15/10
Mohuč arcib.	1583	11/11 - 22/11	Tyrolsko	1583	5/10 - 16/10
Morava	1584	4/10 - 14/10	Uhrty	1584	21/10 - 1/11
Německo	1700	18/2 - 1/3	Westfálsko	1583	1/7 - 12/7
protestan.			Würzburg bisk.	1583	4/11 - 15/11
Polsko	1582	4/10 - 15/10			
Portugalsko	1582	4/10 - 15/10			

Z předchozích údajů vyplývá pro nás skutečnost, že v našich podmírkách archivních se dostaneme do styku jak s daty kalendáře juliánského do roku 1583, tak gregoriánského (od r. 1583 dodnes). Staré zvyklosti nám však úlohu značně ztěžují a jedinou dostupnou pomůckou nám bude tzv. věčný kalendář Theodora Wagnera v publikaci "Schlag nach" Bibliografického Institutu v Lipsku (viz tabulka).

Použití tabulky věčného kalendáře vysvětlí nejlépe tyto dva příklady :

1. Určit pondělí po sv. Janu 1543. Víme, že sv. Jana Křtitele připadá na 24. červen, a že jde o kalendář juliánský.

Postup: V tab. I. vlevo (dny) najdeme 24 a táhneme vpravo, kde pod sloupcem června VI najdeme číslo 5. Podobně v tab. II (roky) najdeme 43 (poslední dvojcifru daného roku), táhneme vpravo a pod 15 (což je století) najdeme číslo 3. Součet obou čísel činí 8. Pro číslo 8 nalezneme v tab. I. pro dny neděli (čili 24.VI.1543 byla neděle). Proto pondělí po sv. Janu bylo 25. června.

2. Určit den 8. listopadu 1620 (den bitvy na Bílé hoře, kal. gregoriánský). Pro tento den dává tab. I. číslo 2; tabulka č. II, dává 6; čili součet obou = 8, což odpovídá neděli.

Jak je v tabulce I. (pravá část - měsíce) uvedeno, je třeba v lednu a únoru roku přestupného použítí příslušného označení s hvězdičkou. Proto např. pro 1. ledna 1900 přestupného roku juliánského kalendáře nalezneme číslo 5 + 2 = 7, t.j. sobota, zatímco pro stejně datum gregoriánského kalendáře 6 + 3 = 9, t.j. pondělí, neboť v této éře rok 1900 přestupný není, i když je dělitelný čtyřmi.

Datování podle této jednoduché tabulky v rozsahu juliánské éry od začátku našeho letopočtu až do roku 2799, a éry (kalendáře) našeho, t.j. gregoriánského až do r. 3299, je rychlé a snadné. Stačí, jak již bylo řečeno, mít na paměti, že v obou případech jsou všechny letopočty dělitelné čtyřmi roky přestupnými. Pouze v našem kalendáři od doby jeho zavedení jsou storočí např. 1500, 1600, 1700, 1800 atd. pouze tehdy přestupná, je-li čtyřmi dělitelné prvé dvojcifry. V tom se oba kalendáře liší.

Jediným narušením této jednoduchosti jsou tzv. církevní svátky pohyblivé, t.j. takové, které se každým rokem mění. Zpravidla jsou však odvozovány od svátků Velikonočních, o nichž víme, že tato křesťanská památka na umučení a vzkříšení Krista se slaví každoročně v neděli po prvním jarním úplňku Měsíce, přičemž jako první jarní den se klade 21. března, t.j. den jarní rovnodennosti. Velikonoční neděle může tedy spadat vzhledem k délce lunárního měsíce do údobí od 22. března do 25. dubna. Pro výpočet data velikonoční neděle vystačíme s jednoduchou matematickou základní školky, jestliže použijeme např. tabulku, kterou sestavil roku 1800 německý matematik Carl F. Gauss a v níž vypočítáváme několik hodnot dělením daného roku R:

R děleno	19 dává zbytek a;	Konstanty	M	N
R děleno	4 dává zbytek b;	<u>kal. jul.</u>	15	6
R děleno	7 dává zbytek c;	<u>kal. greg.</u>		
19 a + M děleno	30 dává zbytek d;	1583-1699	22	2
2 b + 4 c + 6 d + N děleno	7 dává zbytek e.	1700-1799	23	3
		1800-1899	23	4
		2000-2099	24	5
		2100-2199	24	6
		2200-2299	25	0
		2300-2399	26	1

Datum velikonoc připadá na den $(22 + d + e)$ března nebo, jestliže je tento součet větší než 31, na den $(d + e - 9)$ dubna.

Příklad: Gregoriánská reforma kalendáře byla provedena v Itálii v říjnu r. 1582, kdežto v Čechách až v lednu r. 1584. Řím a Praha slavily tedy r. 1583 velikonoce v rozdílné dny, které vypočítáme. Rok 1583 dělen 19 dává zbytek $a = 6$, dělen 4 dává zbytek $b = 3$, dělen 7 dává zbytek $c = 1$. Až potud je výpočet shodný pro oba případy. Nyní pro Prahu, která ještě zachovávala kalendář juliánský, je hodnota zbytku d číslo $(19 \times 6 + 15)$ děleného 30, t.j. $d = 9$, a hodnota zbytku e číslo $(2 \times 3 + 4 \times 1 + 6 \times 9 + 6)$ děleného 7, t.j. $e = 0$. Velikonoce byly tedy slaveny v Praze r. 1583 dne $(22 + 9 + 0)$, t.j. 31. března. Naproti tomu pro Řím musíme použít konstanty M a N, platné pro kalendář gregoriánský v letech 1583-1699, a dostáváme hodnotu d jako zbytek z čísla $(19 \times 6 + 22)$ děleného 30, t.j. $d = 16$, hodnotu e jako zbytek z čísla $(2 \times 3 + 4 \times 1 + 6 \times 16 + 2)$ děleného 7, t.j. $e = 3$. Protože součet $(22 + 16 + 3)$ je větší než 31, musíme použít druhého vzorce $(16 + 3 - 9)$, čili v Římě byly r. 1583 slaveny velikonoce dne 10. dubna.

Gaussův vzorec má všeobecnou platnost pro kalendář juliánský, naproti tomu má však několik výjimek v kalendáři gregoriánském. Předně jestliže při výpočtu vyjde jako den velikonoc 26. duben, tu se slaví velikonoce ve skutečnosti 19. dubna. To je případ, který nastává u let 1609, 1881, 2076, a 2133. Potom také jestliže výpočet ukáže jako den velikonoc 25. duben a jestliže při výpočtu byl zbytek a větší než 10 a zbytek d se rovnal 28, tu se velikonoce slaví ve skutečnosti 19. dubna. To je případ let 1954, 2049 a 2106. Naproti tomu slaví se velikonoce skutečně 25. dubna, jestliže není splněna některá z uvedených podmínek pro zbytky a a d .

Pro nácvik si můžeme vypočítat např. datum Velikonoční neděle 1935 jako 21. dubna, r. 1940 jako 24. března, r. 1950 jako 9. dubna, r. 1960 jako 17. dubna. Ale pro rok 1954 $k = 488$, $a = 16$, $b = 28$, $c = 6$, musíme nahradit ve vzorci $b = 27$ a obdržíme datum Velikonoc 18. dubna. Pro ostatní pohyblivé svátky platí již známé vztahy, že Zelený čtvrtok, Velký pátek a Bílá sobota jsou dny před Velikonoční nedělí; sedmá neděle po Velikonočních je neděle Svatodušní (letnice), ve čtvrtk před touto nedělí je Nanebevstoupení Páně, a neděle po letnicích je svátek sv. Trojice, konečně ve čtvrtk po sv. Trojici je svátek Božího těla. Ostatní římsko-katolické svátky mají v kalendáři již stálou polohu. Nesmíme však zapomínat, že pro široký registr těchto jmen nám nás kalendář nepostačí, neboť jednak se zde vyskytují jména nám již neznámá, jednak i k témuž jménu se vztahuje řada přídomků. Tak pro sv. Jana máme celkem 11 svátků, t.j. Jana a Pavla 26. března., Jana Evangelisty 27. prosince, - Husi 6. července, - Křtitele narození 24. června, - miláčka Božího 27. prosince, - početí 24. září, - stětí 29. srpna, - voleji 6. května, - Nepomuckého 16. května, - poustevníka 27. března, - Zlatouštého 27. ledna.

Viktor Genttner

PŘÍSPĚVEK K DĚJINÁM ŠLECHTICKÝCH MANUFAKTUR V ČECHÁCH

Na konci 17. a začátkem 18. století dostala se zbožní výroba již do fáze manufaktur, které zakládala ponejvíce šlechta dotováné potřebným základem kapitálem (bud vlastním nebo vypůjčeným) nebo stát nebo klerus za účelem rozhojení svých peněžních příjmů. Byla to později tvrdá konkurence cestím. I když začátkem 18. století bylo ještě manufaktur pomalu.

Pro zaučení domácího obyvatelstva, jakožto hlavního zdroje pracovníků, byli přizváváni cizozemští odborníci, kteří se ponejvíce aklimatizovali a jejich rodiny postupně splynuly s domorodci.

Uvádíme jeden takový příklad, v němž je hlavním aktérem pán na Litomyšli, hrabě František Václav Trauttmansdorff, typický sebevědomý a podnikavý příslušník starého štýrského rodu, který dovezl velmi důvtipně spojovat svou službu rakouskému císařskému dvoru s rozmnězováním svého majetku. Jako inspektor císařského a královského hřebčína v Kladrubech, založil si vlastní chovatelské středisko nedaleko Litomyše, jehož budovy se lidově nazývají Stít /z německého Gestütthof/ vedle Nedosínského háje. Dnes jsou v troskách po požáru z r. 1869.

Trauttmansdorfové měli u dvora ve Vídni velmi dobré postavení už od dob děda Maximiliana, jedné z nejpřednějších politických osob třicetileté války ve službách Ferdinanda II. i Ferdinanda III./+ 7.6.1650/ a dále otce Jana Fridricha, nejvyššího českého komorníka /* 29.11.1619, pravděp. reněného mrtvici 42., a zemř. 5.2.1696/. Nebylo tedy těžké, aby vnuk František Václav /* 1677 v Litomyšli, + 23.3.1723 tamtéž/ se stal r. 1719 inspektorem kladrubského hřebčína, zprvu sice bez oficiálního titulu, později s titulem inspektora nad českými dvorními hřebčínami. Měl pronikavé hospodářské znalosti. A v zastoupení Nejvyššího dvorního štolby, který se zdržoval ponejvíce u dvora, a proto byly Čechy pro něj půsiliš vzdálené, měl možnost řídit tuto konstelaci spolupracujících tří hřebčínů, a to v Kladrubech /L., v Selmicích a ve Smrkovicích. Oficiální titul musel být v tomto počátečním stavu funkce výnosný. Vždyť ve výkazu výloh těchto hřebčínů z r. 1766 byl inspektori vyplicen výhodný obnos za výkon funkce 4 000 zl., to je jako skoro plat tří ředitelů. Inspektor zde fungoval proto, že Nejvyšší dvorní štolba byl hlavně při dvore, a Čechy byly pro něj vzdálené.

Ovce pěstěné na statku pardubického panství v Selmicích dopásaly koňské pastviny a dávaly vlnu. Pro tuto vlnu založil Trauttmansdorff vlnářskou manufakturu přímo v Kladrubech r. 1715. Vznikla zde vzájemná shoda nejen ve společném zužitkování ovcí, ale i ve využitkování obytných a výrobních objektů obou útvárd, na které dohlížel jeden inspektor.

V soupisu kladrubských budov pořízeném r. 1770 pardubickým vrchnostenským hejtmanem figurují budovy vlnářské, jednak vlastní, jednak najmuté od hřebčína. Tak je jmenován zámeček vč. "fabrického" domu "pro nejvyššího štolbu nebo hřebčineckého komisaře k jejich užívání při návštěvách hřebčínu", holandská budova ve které byli nájemníci, dlouhá budova -"kvartýr" pro lidi z fabriky (unterscheidl. Leuth nach der Fabric), hubertovská a březinkovská dlouhá budova -"kvartýr" obývaná týměř (inq. dergleiche Leuthe) a ještě jedna (-ditto). Dále mezi jednotlivými hřebčineckými chalupami, číslovanou 9 obývá předlák Fr. Dollanský a mezi "vlastními" chalupami, očíslovanou 2 obývá vdova Kratochvílová, č. 11 vdova "fabrikanta" Ně de Favon, č. 12 předlák Josef Draho, č. 13 předlák Jan Hofmann (má zvlášt ještě zahradu), č. 14 "alda" krajčí též stříhač Jan Novák.

Zaměstnanci manufaktury (zvané zde fabrika) byli povoláni hlavně z valonského Verviersu, kde byli již zkušenosti při výrobě suken. Budeme je titulovat podle záznamů v matřickách. V jejich výčtu budeme předsazovat jménu někde praen.d. (praenobilis dominus - urozený pán) nebo jen d. (dominus - pán) podle toho, jaký stupinek zastával v hierarchii závodu ten který-mezí svobodnými osobami.

Direktorem závodu byl praen.d. Vilém Pailloux s d.Alžbětou (1758,1763) spoludirektorem byl praen.d. Jan Lambotte s d.Marií Magdal.(1753), presmístrem d. Petr Nicolay(+ 12.1.1763, stár 50 let) s d.Annou Marií (1754), fullo (= bělič od slova Fullererde = bělící moučka)d.Noé Defaux (= de Favon, 1753 verviensis, + 1767) s d.Veronikou (1754,1767),spolubělič d.Fr. Březina (1755) ,d.Kašpar Stoquit (1753) ,d.Kašpar Kuppelberg (Kappelbeer, valon,1755) s d.Christiannou (1754),d.Antonín Le Roi s d.Magdalenu (1755), d.Petr Cleban (1752,1754) ,d. Henrik Faihai (1752,1754,verviensis) s d. Markétou (1753,1754) ,d.Jan Hofmann s d.Annou (1754) .d.Václav Löffler (1751, 1755) ,d.Matěj Picha(1752,1755) s d. Janou d. Jan Rališ s d.Magdalenu(1755), a dále nesvobodní: dělník Frant.Wolf(1765),dělník Josef Pelikán s Kateřinou, podd.do Pardubic(1755) ,Jan Červinka(1753,1755) s Dorotou, podd.do Mnišku, Gottfried Weber s Annou(1754)podd.do Ždechovic, Matyáš Ríha(1754), Josef Drahota(kadlec) s Kateřinou, roz.Šimánkovou(1765,1769).

Návazní jsou pravděpodobně ještě:(krejčí:) d.Fr.Buďislav (Buďislavský, 1752 - 1769) s d.Alžbětou(1752,1753),Fr.Kratochvíle, podd.do Pardubic(1763 - 1783) s Annou(1763,1764) později s Kateřinou(1783) ,Josef Nahrlo (Mehrla, Makrle) ,podd.do kartouz jičínských (1745,1758 již svobodný) s Annou (1749, 1758),d.Jan Vondrouš (1764,1783) s d.Magdalenu(1783),d.Jan Dolenský s d. Barborou (1763,1764) .

Kladrubská manufakturna se nedožila konce 18. století.

Vyznačením hlavních rysů obsazení pracovními silami manufakturny (i když jen neúplně) jsem se pokusil ukázat možnosti osvětlování života kolem počínajících výrobních buněk. Ilustrace průmyslu z hlediska živých osob, účastných na jeho budování, přispívá podstatně k dějinám prvých počátků zprůmyslnění.

POZNÁMKY BADATELOU BADATELOM.

CEDULE ŘEZANÁ

Iat.chirographum,cyrographum, druh pečetí neověřovaných listin, kterého se užívalo při obligeacích, zejména finančních /chirographaria pecunia, dluh pojištěný jen listinou bez záštavy/.Tato listina byla psána ve dvou shodných zněních na jediném kusu pergamenu vždy proti sobě od obou protilehlých okrajů a ve středu mezi oběma texty byla opatřena nějakým neutrálním nápisem, zpravidla abecedou. Přes tato písma byl veden vlnitý řez, kterým byl původní kus pergamenu rozdělen ve dvě části pro koždu ze stran obligeačního řízení. Důkaz byl veden přiložením obou polovin k sobě.

Primitivní formou této listiny jsou vruby, rabuše, něm.Kerbholz, lat.Talea, dvě dřevná prkénka, která se přiložila k sobě a přes něž se dělaly zářezy, značící splacenou sumu nebo počet odebrených předmětů.

Vyšší formou této listiny je dobrá vůle, lat.benevolentia, něm.podle obsahu Guter Wille, Willebrief,Schuldbrief, Zession, která musela být spečetěna dvěma až třemi, na Moravě až do Obnoveného zřízení zemského do konce sedmi pečetěmi smluvních stran a dožádaných svědků.

Ladislav Procházka.

MÍRY A VÁHY.

Ku článku ze 3.čísla GH - Listů doplňují příklad dodržení správné míry. Hornické městečko Krásná Hora na Sedlčansku má mezi svými památkami v kamenni vytesanou dutou míru l korce obilí, kterou bylo kontrolováno při obilních trzích v městečku správné množství obilí. Tato mírka reprezentuje skutečně objem 93,6 litru. Míra je na kamenném podstavci, aby se do ní pohodlně sypalo z vozu a z něho zase pytlovalo.

vG.

PROBLEMATIKA DROBNÉ I VELKÉ MINCE ZA MARIE TEREZIE.

V hospodářských účtech panství Nové Hrady /u Vysokého Mýta, Sta. Zámrsk, fond Potštějn/ se např. dočítáme, že činil roční čistý výnos toho-to panství r. 1756 3.924 Fl 37 Kr 4 1/2 d. Hodnotu tohoto uheršského denáru známe z instrukce ze 7./XI. 1750 /Müller v. Eichholtz - Loehr - Holzmaier, Oesterr. Münzprägungen, 2. Aufl. 1948, str. 251/. Jeden uher. denár platil 1/5 grešle, čili 1 grešle = 5 uh. d. Grešle byla 1/4 českého groše, který se rovnal 3 Kr, tedy 1 grešle = 3/4 Kr. Dejme tyto dvě hodnoty 1 grešle do rovnice:

$$\begin{aligned} 1 \text{ grešle} &= 3/4 \text{ Kr} = 5 \text{ uh. d.} \\ \text{z čehož dostáváme:} & \quad 3 \text{ Kr} = 20 \text{ uh. d.} \\ & \quad 1 \text{ Kr} = 6,666 \text{ uh. d.} \end{aligned}$$

Jeden Kr měl 4 Pf, takže dělením 4 dostáváme:

$$1 \text{ Pf} = 1,666 \text{ uh. d.}$$

Toto iracionální číslo nebylo by ovšem možné vyjádřit v platné minci. Při tak malé hodnotě je však možné zaokrouhlovat a použít nejménší tehdejší minci, haléř, jichž šlo dva na 1 Pf. Potom dostáváme:

$$\begin{aligned} 1 \text{ Pf} &= 1 1/2 \text{ uh. d.} = 1 \text{ uh. d.} 1 \text{ h.} \\ 2 \text{ Pf} &= 3 \text{ --- uh. d.} = 3 \text{ uh. d.} 1 \text{ h.} \\ 3 \text{ Pf} &= 4 1/2 \text{ uh. d.} = 4 \text{ uh. d.} 1 \text{ h.} = 1 \text{ grešle} \\ &\quad = zhruba 5 \text{ den.} = 1 \text{ grešle} \\ 4 \text{ Pf} &= 6 \text{ --- uh. d.} = 6 \text{ uh. d.} 1 \text{ h.} = 1 \text{ Kr} \end{aligned}$$

Při této příležitosti uveřejňuji také převodní tabulky mincí, které jsem našel ve jmenovaném archivu, a srovnávám je s hodnotami, které uvádí Horníček ve své Knize o rodopisu /2. vyd./:

Mintzzettel:	Rok 1773			Rok 1785			Horníček		
	Fl	Kr	Pf	Fl	Kr	Pf	Fl	Kr	Pf
Gantze Soverinsetor	12	40	--	12	51	--	13	20	--
Halbe	-	"	-	6	20	--	6	40	--
Kremnitzer Ducat	4	18	--	4	22	--	4	30	--
Kaiser-Ducat	4	16	--	4	20	--	4	30	--
Hollender Ducat	4	14	--	4	18	--	4	30	--
R. Thaller	2	--	--	2	--	--	2	--	--
Guldiner	1	--	--	1	--	--	1	--	--
20 Kreutzerer	-	20	--	-	20	--	-	20	--
17 xrer	-	15	--	-	15	--	-	15	--
10 xrer	-	10	--	-	10	--	-	10	--
7 xrer	-	5	--	-	5	--	-	5	--

Vlad. J. Sedláček

ZPRÁVY

Prací prom.hist.Jitky Kalistové a PhDr.Miroslava Kloose vznikla rozmnožená publikace "MATRIKY SEVEROMORAVSKÉHO KRAJE". Místní rejstřík.Díl I a II., kterou vydal Severomoravský KNV v Ostravě ve spolupráci se Státním archivem v Opavě v prosinci 1969. Podle informace, již se nám dostalo, je tato všechni historiky, vlastivědnými pracovníky, rodopisci, genetiky, demografy a mnohými dalšími pracovníky očekávaná publikace neprodejná a je určena jen pro potřebu matrikářů v Severomoravském kraji.

VJS

Kónický pohár na široké noze z nazelenalého bublinkového skla ze sbírek Muzea skla v Jablonci n.N. je pozoruhodným exponátem a ukázkou umělecké dovednosti českých sklářů v 17. století. Jeho obrázek přinesla HALO příloha RP /20.12.1969/. Emailovou barvou je na poháru zobrazen jednák známý Šlikovský polepšený znak, jednák znak Opršdorfu. Iniciály nad znaky přesně určují nositele znaku: Jáchym Ondřej Šlik a Voršila Žofie z Opršdorfu, třetí manželka Šlikova. Pohár je zřejmě svatební.

vP

V exponátech zámku v Petrohradě u Loun je vyložen také Rád Zlatého rouna. Získal jej v pol.min.století nejv.komorí Jiří Rudolf Černín. Historie tohoto rádu je stručně vyličena v článku HALO příloha RP /14.3.1970/.

vP

Heraldické prvky na různých předmětech mají vysoký kurs pro sběratele.
Fořt Lid. dem. /23.2.1970/ na celostátní burze sběratelů pohlednic ze dnu
21. a 22. února t.r. v Novém Městě n.M. byl pořádán druhý největší zájem
věnovaný heraldice a pak teprve pohlednice.

vP

Bulletin smíchovského Hobby - klubu se v ročníku 1969 okrajově všímá i heraldiky. Tak v čísle březen-duben 1969 se zmíní Václav Grégr povšechně o sběratelství heraldické Exlibris a uvádí, že i v rukopisných knihách ze čtrnáctého století jsou vepsané znaky majitelů, někdy i s erby. Za jedno z nejstarších v Čechách považuje Exlibris Jiřího z Poděbrad. V čísle listopad-prosinec 1969 v článku o heraldice "Ve znamení erbu" zpracovaném v rozhovorovém stylu s Karlem Liškou umístituje Jaroslav Brandejs stručnou historii vývoje znaku Prahy, znaku Berouna, Hradce Králové, Plzně a Mělníka.

Společenská a kulturní středisko města Loun vydává: LOUNY - kulturní měsíčník, ve kterém čas od času jsou uveřejněny historické statě. V lednovém čísle 1970 oznamují připravovanou historickou publikaci o Lounech, zmiňují se o lounských památkách, uvádějí seznam památkových objektů a v článku B. Lúžka: "V kartě a vrhcáby hráti..." je stručná zmínka o druhém nejstarším nálezu karetní hry v Čechách ze 16. století. V únorovém čísle 1970 píše Oldřicha Jandová (naše členka) o stycích Lounských s Moravou. Uvádí zápis z moravských loštických městských knih z r. 1598, spec. "Kvitance spravedlnosti Matouše Špičky od Zuzany, manželky nebožtíka Beneše z Loun", který byl v Lounech znám Švec Morávek.

vG

SERVIS

Všem ARCHÍVUM a MUSEÍM, majícím v depositu příslušné matriky a prameny.
 Žádáme Vás zdvořile, abyste si laskavě všímali našich inzerovaných
 dotažů. Bylo-li by možné, že by badatel Vás potřebné údaje mohl získat, stačí abyste zaslali naši redakci upozornění. Další zařídíme.

Redakce GH-Listů.

NEZBEDA, Ag.V., typograf. Hledá se údaj o narození a umrtí. Žil v Mělníku.
 Zemřel snad během prve světové války.

ELZNIC, Georg v., "aus dem Dorfe Niemey(Niemei) in der Lehn Böhmen,eine halbe Meile von der Stadt Mölling liegend", 1628 in Dohna (A.G.Pirna).
 Tak zní záznam z kartoték exulantů ve Stát.archivu v Drážďanech.
 Kdo může lokalizovat vesnici Němá nebo Němej v Čechách, půl míle, t.j.
 5 až 6 km od města Mölling (v tehdejší transkripcí)? Zprávu zašlete
 na: Dr.Ing.Václav Elznic, Praha 4-Nusle, Na Květnici 25.

REITINGER a rybník KEMERTEICH u Strýcic (mlýn č.4).
 Hledám rodopisné údaje mlynářů Reitingerů před r.1689. Od toho roku jsou již vedeny Strýčické matriky. Rovněž hledám veškeré zprávy k dějinám rybníku Kemerteich před jeho obnovením v r.1842. Strýcice byly od r.1292 majetkem kláštera Vyšší Brod při rychté Záboří, pak časem i Dobšicích. Zprávy na: Reitinger, Strýcice 4, p.Čakov, okr.Č.Budějovice.

STŘÍBRNÍ z Horoměřic. Zprávy o tomto staročeském rodu, zvláště z doby kdy byl tento rod ještě na Horoměřicích (Hořeměřicích) usedlý, hledá: Pečecký archiv a sbírky, Horoměřice čp.320, okr. Praha - západ.

NĚMCOVÁ Kateřina, dcera Josefa Němce, bednáře z Plzně a Kateřiny, roz. Kozelkové. Hledá se datum a místo narození (1822 - 1824) v okolí Plzně.
 Zprávu na: Jaroslav Neudert, Kutná Hora, Hlouška 462.

DOBŘÍKOVSKÝ Petr, z Malejova, vnuk exulanta Vilíma, žijícího po r.1628 v Lešně. Zprávu do redakce.

TRAUTTMANSDORF, František Václav z let 1730 až 1753 a KOLLOWRAT - LIEBSTEINSKY, František Karel z let 1720 až 1730 - Fotografie portrétů dvojmo koupí: Ing.V.Gentner, Praha 4-Nusle, Pod vilami 13.

ZRŮBEK. Všechny zprávy o příjmení sbírá Karel Liška, Radotín 431.

G - H

Listy Genealogické a heraldické společnosti v Praze

Vycházejí ve volných lhutách pro interní potřebu členů společnosti

Řídí odpovědný redaktor Dr Vlad. J. Sedlák, Praha 5, Ostrovského 29 s redakční radou: Dr Ing. V. Elznic, Ing. V. Gentner, Ing. J. Musil, Dr V. Palivec, J. Prusík, J. Vrba

